

PROGRAMUL DE ACTIVITATE AL GUVERNULUI REPUBLICII MOLDOVA PE ANII 1998-2001

*Hotărîrea Guvernului Republicii Moldova
Nr. 523 din 04.06.1998*

Programul Guvernului Republicii Moldova pe anii 1998-2001 este orientat spre aprofundarea reformelor, restructurarea și creșterea economică, coordonarea acțiunilor cu Președintele și Parlamentul, organizarea activității concrete a ministerelor, departamentelor și organelor administrației publice locale pentru mobilizarea resurselor economiei naționale și utilizarea eficientă a mijloacelor externe acordate țării.

La baza Programului Guvernului au fost puse interesele primordiale ale națiunii. Activitatea Guvernului în domeniul reformelor social-economice și politice va fi direcționată spre crearea bazei juridice și instituționale, a unor mecanisme economice, sociale și politice ale statului pe principiile economiei de piață, fixate în Constituția Republicii Moldova.

În pofida faptului că în anul 1997 pentru prima dată s-a reușit stoparea declinului economic, situația rămîne complicată. Sarcina primordială constă în realizarea voinței politice de aprofundare a reformării și restructurării economiei în condițiile menținerii stabilității macroeconomice, axate pe îmbunătățirea condițiilor de trai ale populației.

În acest context, Guvernul va acorda o atenție deosebită măsurilor preconizate pentru perioada critică 1998-1999. De rînd cu aceasta, avînd în vedere orientările pe termen lung, Guvernul va elabora și prezenta Parlamentului Conceptul strategiei de dezvoltare a țării pentru o perspectivă de 5-7 ani.

Obiectivul principal în politica Guvernului îl constituie depășirea crizei, modernizarea țării, apropierea de Europa, aprofundarea relațiilor bilaterale în cadrul C.S.I., participarea activă în procesele integrării europene și internaționale. Modelul optim pentru Republica Moldova este o economie deschisă, competitivă și atractivă pentru colaborare.

1. Situația social-economică actuală

Condițiile în care Guvernul și-a început activitatea în anul 1998 sînt destul de dificile. Pentru prima dată în ultimii 7 ani a fost oprit declinul economic (1,3% - creștere raportată la PIB real) în condițiile diminuării continue a nivelului ratei inflației (11,2% în 1997) și a stabilității monedei naționale (față de anul precedent, în 1997 deprecierea nominală a constituit 0,3%). Veniturile bugetului consolidat s-au majorat de 1,4 ori, către 1 ianuarie 1998 fiind reduse restanțele la salarii și pensii.

Deși lent, totuși în sectoarele cheie ale economiei au continuat procesele reformatoare și privatizării. Au fost adoptate Concepția de privatizare a sectorului energetic și Programul național "Pămînt", ce vor facilita creșterea ponderii sectorului privat în volumul producției și al serviciilor prestate.

Față de anul 1996, veniturile reale ale populației au crescut cu 5%.

Activitatea economică externă a devenit mai dinamică, s-a extins arealul geografic al partenerilor de afaceri.

S-au intensificat activitățile de colaborare a Moldovei cu comunitatea internațională, în special cu organismele financiare, procesul de aderare la Organizația Mondială a Comerțului (OMC) se află la etapa finalizării.

Problemele cu care se confruntă astăzi economia națională s-au acumulat încă de la începutul anilor 90. De rînd cu procesele pozitive, produse în viața social-economică a țării, au apărut unele fenomene perturbatorii ce au agravat situația financiară a statului. Deficitul contului curent al Balanței de Plăți și al bugetului de stat este în creștere continuă, aceasta creînd dificultăți în achitarea și deservirea datoriei externe.

Balanța de Plăți. Deficitul contului curent a atins în anul 1997 cota de 15,8% din PIB (cifra de 10% se consideră deja critică). Asemenea tendințe pot duce la un colaps: în lipsa unor fluxuri noi suficiente de capital străin în țară sub formă de investiții și credite, într-un timp foarte scurt rezervele valutare ale Băncii Naționale se pot epuiza complet.

În aceeași perioadă deficitul balanței comerciale a contului curent a atins cota record de 344 milioane dolari SUA, ceea ce, raportat la export, alcătuiește 38,6%. În pofida creșterii volumului exportului, ritmul de creștere a importurilor este mai înalt. După importurile energetice și de combustibili, importul bunurilor de consum continuă să domine. Reducerea competitivității mărfurilor autohtone pe piața internă a dus la substituirea lor cu cele din import. Această situație demonstrează încă odată necompetitivitatea produselor autohtone pe piețele externe, pe de o parte, iar pe de altă parte, existența în Moldova a unui mediu stimulator pentru importul bunurilor de consum final.

Bugetul de stat. Nivelul deficitului bugetar în 1997 a alcătuit 7,8% din PIB. Deficitul finanțelor publice nu permite atingerea nivelului planificat al veniturilor. Prin urmare, cheltuielile, fie pentru investiții, fie pentru deservirea datoriei externe, nu pot fi majorate.

Mai mult decît atît, bugetul se află în prag de dezastru, fiindcă se planifică venituri prea optimiste, în realitate veniturile obținute de facto sînt mai mici, iar cheltuielile sînt excesive.

Deși în anul 1997 colectările la buget au crescut considerabil, această situație este condiționată în mare măsură de tranzacțiile barter și decontările reciproce, care denaturează starea reală a lucrurilor și indicatorii financiari.

Datoria publică. Țara se confruntă cu un deficit extern foarte mare, în creștere. Stocul acumulat al datoriei externe a atins la 1 ianuarie 1998 cifra de 1,2 miliarde dolari SUA, ceea ce reprezintă 64% din PIB. Acesta este un nivel critic pentru orice economie. În plus, datoria internă a statului a constituit 984 milioane lei.

O tendință alarmantă constă în faptul că, practic, toate creditele pe care le primește țara în prezent sînt absorbite de deservirea datoriei externe, iar în anii următori ele nu vor fi suficiente nici pentru aceasta. Nu există o finanțare externă net pozitivă.

Deja în anul 1997 deservirea datoriei externe (inclusiv amortizarea) a costat țara cca 150 milioane dolari SUA (numai achitarea dobînzilor a necesitat 20% din veniturile bugetului de stat), în timp ce împrumuturile externe noi s-au cifrat la cca 130 milioane dolari S.U.A. În anii ce vin situația poate fi mult mai critică, deoarece în anul 1998 Moldova va trebui să achite 215 milioane dolari pentru serviciul datoriei externe.

În acest context, politica curentă de împrumuturi externe, destinate susținerii consumului intern, fără a face investiții și a acoperi deficitul balanței comerciale, este falimentară.

Investițiile. Volumele resurselor străine, canalizate sub formă de investiții directe în producție, sînt derizorii, ceea ce reduce perspectivele redresării economiei și creșterii exportului. Ritmurile încetinite ale reformelor structurale, absorbția investițiilor de către consumul privat și public, reglementările legislative inadecvate și incertitudinea - toate acestea au creat un climat investițional nefavorabil.

S-a extins considerabil fenomenul economiei tenebre, care, prin evaziune fiscală și indisciplină economică, cauzează pierderi la buget și, ca rezultat, lipsa de respect al populației față de organele statale, creînd o concurență neloială sectorului formal și diferențiînd și mai mult populația după venituri.

Privatizarea în sectorul real. În ritmuri insuficient de rapide se formează baza economiei de piață - sectorul privat. Privatizarea contra bonuri patrimoniale a dus la dispersarea fostei proprietăți publice într-un număr enorm de acționari, incapabili de a aduna mijloace financiare pentru investiții în re tehnologizarea întreprinderilor privatizate. S-a manifestat inaptitudinea statului de a controla proprietatea publică. Tergiversarea privatizării complexului energetic, telecomunicațiilor, industriei de prelucrare a tutunului, organizațiilor de deservire agrochimică, întreprinderilor de vinificație, întreprinderilor complexului militar-industrial împiedică restructurarea acestora și atragerea investițiilor străine. Nivelul managementului corporativ la întreprinderile privatizate este insuficient. Realizarea privatizării contra mijloace bănești este torpilată de lipsa resurselor financiare interne.

În sectorul agrar doar 9% din persoanele cu drept de primire a loturilor de pămînt au obținut acte ce le confirmă dreptul de proprietate. Au fost privatizate peste 80% din terenurile întreprinderilor agricole și transmise în natură doar 13%.

Ritmurile lente ale reformelor în sectorul real nu stimulează dezvoltarea lui și condiționează nivelul scăzut al investițiilor interne și străine. În consecință, scade și ritmul re tehnologizării și calitatea producției.

Sfera socială. Costurile sociale mari, exprimate prin diferențierea socială a populației după venituri, extinderea sărăciei, morbiditatea înaltă, calitatea joasă a pregătirii profesionale amplifică și mai mult incertitudinea oamenilor în rezultatele finale ale reformelor. Bugetul public nu mai este în stare să suporte în continuare programele și infrastructura socială costisitoare. Deși peste 50% din mijloacele bugetare sînt alocate sferei sociale, ele acoperă doar jumătate din necesitățile acesteia. Mai mult decît atît, schemele curente de asigurare socială nu sînt orientate spre protejarea eficientă a categoriilor vulnerabile ale populației.

Indicatorii ce caracterizează starea socială s-au agravat în continuare. PIB pe cap de locuitor constituie doar \$523, fiind unul din cele mai mici din statele în tranziție. Ponderea salariului în sursele de venit ale populației constituie 33,1% și acoperă doar 50% din coșul minim de consum. Concomitent, iau amploare procesele demografice negative, care afectează grav genofondul uman al țării. Sporul natural al populației a înregistrat în anul trecut cel mai jos nivel din perioada postbelică - 0,7 persoane la o mie de locuitori, tendința de scădere menținîndu-se. Comparabil cu statele în dezvoltare, Moldova înregistrează unul din cele mai înalte niveluri ale mortalității infantile - cca 20 cazuri la o mie de născuți. Alarmantă este și situația pe piața muncii. În timp ce rata oficială a șomajului constituie doar 1,5% din forța de muncă existentă, în realitate numărul persoanelor scoase de pe piața muncii este mult mai mare. Numai lucrătorii aflați în concedii fără plată însumează circa 10% din populația activă.

Transformările de ordin legal și instituțional, efectuate pînă acum, au fost inconsecvente și incoerente. Parlamentul încă nu a adoptat un nou Cod civil, pînă azi rămînînd în vigoare, în linii mari, Codul civil din perioada sovietică (or, aceasta este "constituția economică" a țării). De asemenea, nu au fost definite ramurile (domeniile pivot) și întreprinderile prioritare (cărora statul le-ar oferi facilități fiscale și creditare), iar antreprenoriatul activează în condițiile dezinteresului total din partea statului.

Una din cele mai acute probleme - dezbinarea teritorială a complexului economic al țării în două sisteme coexistente în condiții juridice și forme organizaționale diferite (determinată de situația din raioanele de est ale republicii).

Problemele menționate creează pericole serioase pentru securitatea economică a țării, deoarece ele limitează posibilitățile legislative și financiare pentru realizarea practică a acțiunilor de depășire a crizei.

În așa fel, reieșind din situația creată, prioritățile de bază ale politicii Guvernului derivă din interesele naționale, care constau în afirmarea statalității, restabilirea integrității teritoriale, formarea unui complex economic viabil unic în condițiile economiei de piață, în care bunăstarea materială, dezvoltarea fizică și spirituală a poporului să depindă de rezultatele activității fiecăruia, și ocuparea de către Moldova în viitorul apropiat a unui loc binemeritat în contextul european și mondial.

Pornind de la aceste premise, scopurile strategice ale Republicii Moldova se constituie într-o triadă:

- stabilizarea structurii instituționale a puterii statale, care ar garanta dezvoltarea democratică a societății, supremația legii și dreptului constituțional, libertățile și obligațiunile cetățenilor Moldovei;
- crearea condițiilor (mediului) adecvate pentru constituirea economiei de piață, care vor asigura creșterea ratei angajării în muncă și a veniturilor, precum și competitivitatea produselor moldovenești pe piețele internaționale;
- formarea societății moldovenești în conformitate cu standardele europene și normele echității și securității sociale.

Programul Guvernului va avea la bază ideea consolidării, care unifică populația (ideea civică, ideea națională) - afirmarea Republicii Moldova ca stat independent, modernizarea economiei, acordul civic în baza destinilor istorice comune și a tradițiilor seculare de conlocuire, transformarea țării într-un stat civilizată - politic stabil, neutru, deschis cooperării internaționale.

2. Politica macroeconomică

Transformarea generală

Cursul spre creșterea economică și ameliorarea nivelului de trai al populației reprezintă axa strategiei Guvernului, exprimată în corelarea stabilității macroeconomice și reformelor structurale și înfăptuirea unui complex de măsuri pentru realizarea concepției "Moldova - țară deschisă lumii".

Scopurile economice principale pentru următorii 4 ani constau, în primul rînd, în ridicarea nivelului de trai al populației, modificarea structurii proprietății, sporirea ponderii industriei și

serviciilor în PIB, asigurarea creșterii anuale a PIB cu cel puțin 3-5%. În al doilea rând, menținerea inflației la nivelul 7-9% anual, a deficitului bugetar - cel mult 3,5%, diminuarea ratei șomajului cu cel puțin 30% și a deficitului balanței comerțului extern - de 3 ori.

Moldova are o economie deschisă lumii, în care creșterea economică este legată direct de performanța balanței externe a țării, în special de dezvoltarea exportului. De aceea strategia de bază a evoluției economiei naționale trebuie să fie orientarea spre deschidere, spre creșterea competitivității externe a Moldovei.

Țara nu poate miza în continuare pe menținerea fluxurilor neformale, speculative și extrem de imprevizibile de capital străin pentru a-și compensa deficitul de resurse financiare. Cu atât mai mult ea nu se poate bizui pe bunăvoința necondiționată a unei părți a creditorilor comerciali externi.

Aplicarea strategiei pe termen mediu comportă măsuri urgente pentru a depăși constrângerile externe și pentru gestionarea prudentă a datoriei externe și a tuturor fluxurilor de capital străin în general. De aceea, în perspectiva apropiată se vor întreprinde acțiuni de reglementare directă și indirectă, pentru a evita o eventuală situație de criză privind obligațiunile externe ale țării.

Este extrem de important să rămânem în bune relații cu creditorii, astfel încât țara să poată beneficia și în continuare de asistența financiară din exterior. În plus, nu trebuie admisă deteriorarea credibilității externe a țării, deoarece Moldova ar putea pierde imediat posibilitatea de a împrumuta de pe piețele private de capital și s-ar putea reduce dramatic investițiile de portofoliu.

Promovarea exportului trebuie să constituie strategia de bază în atingerea creșterii economice. Oricum, potențialul de export al țării va avea nevoie de câțiva ani pentru a obține realocarea de facto a fluxurilor de capital străin, adică pentru stabilirea unei balanțe pozitive. Prin urmare, este imperios necesar să se asigure durabilitatea balanței externe globale atât pentru perspectiva imediată, cât și pentru următorii 2-3 ani. Sectorul exporturilor are nevoie de infrastructura și instrumentele respective, de o politică bine definită și promovată consecvent, care ar include negocieri bilaterale și multilaterale, încadrate în condiții nediscriminatorii pentru desfășurarea activităților pe piețele externe.

Întru asigurarea reflectării ample și calitative a rezultatelor evoluției reformelor în economia națională, vor fi create condiții pentru reformarea statisticii de stat, trecerea la sistemul coordonat cu standardele internaționale, adecvat cerințelor economiei de piață.

Politica fiscală și bugetară

Reforma și politica fiscală este determinată de unele constrângeri financiare interne, cum sînt obligațiunile bugetare mari și povara fiscală excesivă, în special asupra sectorului real al economiei. Totodată, există un șir de facilități fiscale care creează o situație de concurență neloială.

Este necesară continuarea eforturilor în următoarele direcții:

- realizarea Concepției reformei fiscale în Republica Moldova, adoptată de Parlament;
- adoptarea și aplicarea integrală a Codului fiscal;
- finalizarea introducerii standardelor naționale de evidență contabilă;
- eliminarea sistemului de facilități fiscale la toate tipurile de impozite și taxe, astfel creîndu-se un mediu competitiv pentru toți agenții economici;

- acordarea stimulentei pentru investitorii interni și externi;
- anularea impozitului asupra venitului reinvestit;
- diminuarea treptată a poverii fiscale;
- combaterea fraudelor financiare și a evaziunilor fiscale; sporirea prestigiului și stimularea colaboratorilor organelor de control financiar și fiscal;
- reducerea și eliminarea treptată a tranzacțiilor barter, a decontărilor reciproce în relațiile dintre agenții economici și în relațiile cu sistemul bugetar;
- prognozarea cât mai reală a veniturilor bugetare; eliminarea prognozării veniturilor în baza necesarului de cheltuieli bugetare.

Politica bugetară trebuie să accentueze în special eficientizarea maximă a utilizării banului public și racordarea cheltuielilor la posibilitățile reale ale economiei naționale în scopul echilibrării balanței bugetare. Optimizarea cheltuielilor prin reducerea și eliminarea dublării de funcții în cadrul administrației publice centrale și locale va fi, de asemenea, una din tezele ei esențiale.

În acest context, se va recurge la substituția parțială a cheltuielilor publice prin cheltuielile private în așa domenii ca ocrotirea sănătății, educația și învățământul, protecția socială (sistemul de pensii).

În această direcție se vor întreprinde următoarele măsuri:

- urgentarea aplicării Legii achiziției de mărfuri, lucrări și servicii pentru necesitățile statului;
- implementarea sistemului trezorerial de executare unitară a bugetului pe întreg teritoriul țării;
- reducerea substanțială a subvenționării agenților economici;
- reforma sistemului de ocrotire a sănătății prin stabilirea garanțiilor minime acordate de către stat, restul cheltuielilor urmînd să fie suportate de sectorul privat, introducerea sistemului asigurărilor de sănătate;
- reforma sectorului educației și învățământului în sensul substituției parțiale a unor cheltuieli bugetare cu cheltuielile private;
- optimizarea nomenclatorului de specialități și a numărului de studenți în instituțiile de învățământ finanțate de stat în vederea ajustării acestora la necesitățile economiei naționale și posibilitățile bugetului;
- reforma sistemului protecției sociale (sistemul de pensii și asistență socială) în sensul substituției unor cheltuieli bugetare cu cheltuielile private; reforma sistemului de pensionare prin introducerea pensiei minime de stat și pensionării prin asigurare;
- reforma structurilor militare și paramilitare în sensul profesionalizării și reducerii efectivului;
- diminuarea și eliminarea contractării de credite garantate de stat, cu excepția unor proiecte de importanță națională.

Politica în domeniul reducerii deficitului bugetar și a gestionării datoriei Guvernului. În scopul asigurării unei stabilizări macroeconomice reale și durabile, va fi promovată o politică drastică întru scăderea nivelului deficitului bugetar și a datoriei publice.

Necesitatea acestei politici este determinată de creșterea periculoasă a datoriei publice față de PIB și diminuarea lichidității financiare a statului în condițiile deteriorării considerabile a balanței contului curent.

Sînt necesare măsuri consecvente pentru realizarea următoarelor obiective:

- reducerea deficitului bugetar pînă la 3,5% din PIB;
- suma absolută a deficitului bugetar nu va depăși suma totală a cheltuielilor legate de deservirea datoriei de stat, adică balanța bugetară primară va fi în excedent sau, în cel mai rău caz, echilibrată, astfel stabilindu-se un control strict asupra mecanismului de autoreproducere a datoriei publice;
- mijloacele Băncii Naționale a Moldovei nu vor fi antrenate la finanțarea deficitului bugetar, iar mijloacele interne și externe de finanțare vor fi atrase în dependență de accesibilitatea și costurile (dobînda) minime pentru bugetul statului;
- odată cu diminuarea aportului sectorului public în economia națională și creșterea contribuției sectorului privat la crearea PIB-ului, statul își va restrînge activitatea pe piața financiară internă a hîrtiilor de valoare de stat, fapt care va contribui la reducerea dobînzilor pentru creditarea bancară a sectorului privat.

Promovarea consecventă a reformelor structurale va crea pentru politica în domeniul finanțării deficitului bugetar și a datoriei publice noi posibilități. Pornind de la acest fapt, vor apărea posibilități de reeșalonare a unor datorii, termenul de rambursare al cărora începe în anii 1999-2000.

Politica monetar-creditară

Guvernul intenționează să colaboreze mai strîns cu Banca Națională a Moldovei în domeniul politicii monetar-creditare. Avînd ca scop menținerea stabilității monedei naționale prin stabilirea condițiilor pieței monetare, de credite și valutare, bazate pe principiile funcționării economiei libere de piață, B.N.M. interacționează cu Guvernul la elaborarea pronosticului dezvoltării social-economice a Republicii Moldova pentru anii 1998-2001, precum și la întocmirea bugetului de stat pentru anul în curs.

Guvernul și B.N.M. vor întreprinde eforturi în vederea asigurării necesităților economiei în resurse creditare pe baza mecanismelor de piață și consolidării continue a sistemului bancar.

Va fi promovată o politică monetar-creditară, care să nu admită creșterea nivelului prognozat al inflației anuale, care în perioada 1998-2001 nu trebuie să depășească 7-9%.

În condițiile sistării creditării Guvernului de către B.N.M., una din sarcinile principale ale politicii monetar-creditare este stabilizarea financiară pe termen lung și crearea condițiilor pentru încurajarea atragerii de capital în sectorul real al economiei.

Guvernul va susține activitatea B.N.M. care, începînd din anul 1999, va aplica în exclusivitate noile instrumente financiare ale politicii creditare - operațiunile pe piața deschisă și operațiunile lombard.

Un rol important îi revine perfecționării sistemului de plăți - automatizării lui, în vederea asigurării lucrului în regim de timp real.

În acest scop va fi încurajată introducerea și utilizarea largă a cartelelor electronice.

Politica investițională

Întru ameliorarea mediului investițional, Guvernul va urmări reducerea riscurilor politice și previzibilitatea politicii economice, diminuarea cotei investițiilor finanțate de la buget în suma

lor totală și creșterea ponderii mijloacelor proprii ale întreprinderilor și a investițiilor străine, protecția legislativă a dreptului de proprietate (inclusiv a celei intelectuale), facilitarea circulației libere a capitalului și profitului, dezvoltarea pieței funciare și a spațiului locativ, dezvoltarea pieței de capital și îmbunătățirea managementului.

Implementarea politicii investiționale va fi asigurată cu participarea Comisiei de Stat pentru Politica Investițională și Agenției Naționale pentru Promovarea Investițiilor Străine. Își va începe activitatea Banca de Investiții și Dezvoltare.

În calitate de acțiuni concrete în vederea ameliorării mediului investițional vor servi:

- dezvoltarea unei rețele de structuri specializate în finanțarea investițională (companiile de leasing), precum și orientarea instituțiilor de finanțare extrabancare spre activitatea investițională (fondurile investiționale de privatizare, companiile de asigurări, fondurile de pensii);
- crearea cadrului juridic vizînd repatrierea capitalului, antrenarea avantajoasă a mijloacelor care ar putea deveni o sursă substanțială de finanțare a economiei Moldovei;
- formarea prețurilor în funcție de condițiile pieței și reeșalonarea plăților pentru obiectele privatizate;
- simplificarea procedurilor tenderelor pentru proiectele individuale de privatizare contra mijloace bănești, a procedurilor pentru investițiile de portofoliu și procurarea acțiunilor întreprinderilor autohtone de către investitorii străini;
- dezvoltarea sistemului de asigurări vizînd investițiile.

Vor fi îmbunătățite condițiile pentru atragerea investițiilor străine prin: perfecționarea în continuare a bazei legislative ce reglementează aspectele de drept ale activității investitorilor străini, în scopul instaurării unui regim stabil și favorabil pentru investițiile străine în ceea ce privește impozitele, reglementarea repatrierii valutare și a comerțului exterior, aderarea la actele legislative de circulație regională și internațională ce reglementează activitatea investițională și comercială - aderarea, în primul rînd, la Acordul Multilateral de Promovare a Investițiilor, elaborat de către OECD. În acest scop se va promova o politică de deschidere pentru comerțul exterior în baza acordurilor comerciale regionale, pentru lărgirea accesului la piețele altor țări; va continua optimizarea funcționării zonelor libere de antreprenoriat și a parcurilor industriale; vor fi elaborate programe care vor prevedea scutirea de impozite a obiectelor gajate; vor fi organizate tendere pentru concesionarea obiectelor economice și transmiterea lor în administrare fiduciară; pentru diminuarea ratei de risc a investitorului, vor fi acumulate garanțiile exterioare.

Guvernul va asigura implementarea Programului de Investiții Publice pe anii 1998-2000 (PIP), elaborat cu participarea țărilor-donatoare și a organizațiilor internaționale. Restructurarea domeniului energetic și social, a gospodăriei agricole, transportului, serviciilor comunale și construcțiilor constituie priorități ale acestui program.

Politica economică externă, promovarea exportului

Guvernul va continua politica de liberalizare a relațiilor economice externe și de deschidere, de sporire a potențialului de export, de colaborare cu organismele financiare internaționale, atragere a capitalului străin. Obiectivul strategic al acestor relații este obținerea recunoașterii Moldovei drept partener comercial de încredere, producător de bunuri de calitate. Împrumuturile și creditele, precum și asistența tehnică acordată Moldovei vor fi utilizate pentru restructurarea economiei țării în perioada de tranziție și în procesul de integrare europeană.

În domeniul relațiilor economice externe prioritățile de acțiune vor fi orientate spre:

- perfecționarea cadrului juridic pentru operațiunile de export-import în vederea lărgirii posibilităților de export (abrogarea reglementărilor care frânează dezvoltarea exportului, simplificarea procedurilor de perfectare a documentelor, reducerea taxelor pentru eliberarea certificatelor etc.);
- armonizarea standardelor și a normelor tehnice la nivel european (în special, va fi susținută implementarea următoarelor standarde de calitate la întreprinderi: HACCP, ISO, AZO dyes, CE și altele);
- optimizarea și extinderea structurilor de reprezentare economică a Republicii Moldova în exterior, care vor fi asigurate prin adoptarea de acte normative privind crearea birourilor comerciale în funcție de virtuala importanță a piețelor.

Politica de promovare a exportului va fi asigurată de către structurile de promovare a exportului din Moldova, ceea ce va permite agenților economici să beneficieze de diverse informații referitoare la conjunctura pieței externe. Se va consolida baza informațională vizînd cadrul legislativ, regimul comercial, fiscal și vamal al țării, potențialul economic în ansamblu și pe ramuri. Moldova va fi conectată la rețelele informaționale europene și mondiale.

Politica în domeniul importului va fi orientată spre diminuarea reciprocă a tarifelor de import și a restricționării netarifare în scopul minimizării barierelor pentru tranzacțiile de import-export. În același timp, Guvernul va înainta o inițiativă legislativă privind contracararea concurenței neloiale prin măsuri antidumping și respectarea standardelor de calitate ale produselor importate, introducerea taxelor compensatorii.

Guvernul va continua politica de aderare a Republicii Moldova la Organizația Mondială a Comerțului și, în legătură cu aceasta, cadrul juridic și instituțional al Republicii Moldova privind reglementarea comerțului exterior va fi ajustat și constituit în conformitate cu cerințele numitei organizații.

În domeniul colaborării cu organizațiile internaționale și aprofundării relațiilor bilaterale, Guvernul Republicii Moldova va întreprinde următoarele măsuri:

- atragerea Corporației Financiare Internaționale, Băncii Europene pentru Reconstrucție și Dezvoltare și structurilor Uniunii Europene la implementarea unor noi proiecte investiționale de dezvoltare a sectorului privat și infrastructurii republicii;
- demararea negocierilor asupra Acordului de Comerț Liber cu Uniunea Europeană;
- valorificarea posibilităților de cooperare în baza Acordului de Parteneriat și Cooperare, semnat între Republica Moldova și Uniunea Europeană;
- consolidarea cadrului juridic bilateral, urgentînd în acest scop semnarea unor acorduri privind colaborarea comercial-economică, promovarea și protejarea reciprocă a investițiilor cu țările dezvoltate, precum și cu alte țări;
- consolidarea poziției Republicii Moldova în arealul C.S.I., punînd în prim plan relațiile bilaterale;
- crearea Uniunii Vamale cu Ucraina, a zonelor economice libere Ungheni-Iași, Giurgiulești-Galați-Reni și Otaci-Moghiliov-Podolsk, a euroregiunilor Dunărea de Sud și Prutul Superior.

Guvernul Republicii Moldova va continua politica de extindere a colaborării cu organismele financiar-bancare internaționale - Banca Mondială, Fondul Monetar Internațional, Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare, cu structurile Uniunii Europene și guvernele statelor donatoare.

3. Restructurarea economiei

Reforma proprietății, privatizarea

Guvernul va acționa în direcția finalizării privatizării patrimoniului public în ramurile principale ale economiei naționale, reducerii considerabile a monopolurilor naturale.

Activitatea Guvernului în acest domeniu va fi direcționată spre continuarea procesului de privatizare contra mijloace bănești, crearea unui sector privat eficient al economiei naționale, promovarea unei politici active în dezvoltarea întreprinderilor mici și mijlocii, optimizarea gestionării proprietății de stat.

Întru atingerea acestor obiective vor fi realizate următoarele:

- utilizarea diverselor metode de privatizare: licitații, vânzarea acțiunilor prin intermediul bursei de valori, oferte publice, vânzări;
- formarea cadrului legislativ și organizațional al managementului corporativ, care să permită controlul eficient al activității managerilor întreprinderilor privatizate (societăților pe acțiuni) și delimitarea strictă a drepturilor și obligațiilor acționarilor, inclusiv a fondurilor investiționale, ridicarea responsabilității personale a reprezentanților statului în societățile pe acțiuni (în care statul deține pachetul de control) și a managerilor întreprinderilor de stat pentru rezultatele activității acestora.

Acțiuni prioritare în domeniul privatizării: reducerea prețurilor inițiale de vânzare și reeșalonarea datoriilor lor în scopul atragerii investițiilor; reducerea considerabilă a prețurilor la terenurile aferente întreprinderilor privatizate; restructurarea și privatizarea complexului energetic; acordarea unei atenții deosebite privatizării complexului de tutunărit, întreprinderilor industriei de producere a băuturilor alcoolice, privatizării societății pe acțiuni.

Susținerea antreprenoriatului

Guvernul va asigura elaborarea și realizarea unor măsuri de ordin juridic, economic și organizatoric maximal favorabile pentru dezvoltarea stabilă și accelerată a micului business în sferile prioritare de producere și servicii, formarea unei pături largi de antreprenori mijlocii, care va contribui la sporirea nivelului de trai al populației, și dezvoltarea spiritului de inițiativă în afaceri al cetățenilor Republicii Moldova.

În acest scop Guvernul va adopta Programul de stat de susținere a micului business pentru anii 1998-2001. Obiectivele strategice ale Guvernului în această perioadă vor fi:

- formarea unei baze legislative stabile, care să permită simplificarea și facilitarea înregistrării întreprinderilor mici, acordarea licențelor pentru activitatea antreprenorială, transmiterea către întreprinderile mici, în arendă sau prin comercializare, a patrimoniului întreprinderilor de stat în procesul privatizării, reorganizării și lichidării lor, participarea acestor întreprinderi la livrări de producție proprie pentru necesitățile statului;
- instituirea Agenției Naționale pentru Dezvoltarea Micului Business, Băncii Ipotecare, incubatoarelor business, parcurilor industriale, societăților de creditare reciprocă, firmelor consulting, companiilor leasing, firmelor franchising, centrelor de consulting - în mun. Chișinău, și a secțiilor respective - în celelalte localități ale republicii;
- crearea condițiilor în vederea organizării unei rețele de școli ale businessului pentru acordarea ajutorului practic antreprenorilor la înființarea întreprinderilor noi și

gestionarea lor eficientă, organizarea marketingului, analizei financiare, evidenței contabile și stabilirea relațiilor economice externe;

- crearea condițiilor pentru dezvoltarea cooperării întreprinderilor mari cu agenții micului business.

În scopul susținerii de către stat a pregătirii și reciclării cadrelor se prevede crearea colegiilor pentru pregătirea specialiștilor în sfera micului business.

Politica industrială

Obiectivul strategic al politicii industriale a Moldovei îl constituie formarea unui complex industrial multiramural, competitiv și de înaltă tehnicitate, care să asigure dezvoltarea stabilă și independența economică a țării, venituri suficiente și integrarea Moldovei în sistemul relațiilor economice mondiale.

Guvernul consideră restructurarea și reformarea în continuare a întreprinderilor ca un proces de cea mai mare importanță pentru perioada sa de activitate, principalele direcții ale restructurării performante fiind: managementul, activitatea de marketing, de producție, financiară. Până în anul 2001 vor fi supuse restructurării, conform planurilor individuale, circa 150-170 de întreprinderi industriale. Concomitent, de susținerea financiară din partea statului vor beneficia anual circa 100 întreprinderi, care vor încheia acorduri-memorandum cu Consiliul creditorilor de stat.

La prima etapă procesul de restructurare se va baza pe principiul redimensionării întreprinderilor mari, având ca scop diminuarea costurilor, vânzarea activelor temporar neutilizate. Etapa a două impune introducerea certificării întreprinderilor și a sistemului de dirijare a calității producției, atragerea investițiilor pentru modernizarea producției, implementarea tehnologiilor avansate. Calitatea, productivitatea și competitivitatea vor fi factorii decisivi în restructurarea întreprinderilor în această perioadă. Va fi asigurată operaționalizarea legislației privind falimentul.

O altă direcție prioritară în dezvoltarea industriei până în anul 2001 o va constitui reformarea structurală a industriei pornind de la politica statului în domeniul susținerii ramurilor și întreprinderilor strategice, a ramurilor orientate spre utilizarea maximă a materialelor și resurselor de muncă locale, în domeniul formării în diverse ramuri ale industriei a holdingurilor, grupurilor financiar-industriale, inclusiv transnaționale, a întreprinderilor mixte cu parteneri străini. Concomitent, se va finaliza privatizarea întreprinderilor preponderent prin mijloace bănești (actualmente întreprinderile cu capital majoritar de stat constituie circa 1/3 din numărul lor total).

În scopul atragerii investițiilor străine și autohtone sub formă de tehnologii avansate, creării locurilor noi de muncă, desfășurării activității inovaționale, dezvoltării potențialului științific, de export-import al țării, direcția prioritară va fi crearea parcurilor industriale, științifice, tehnologice și inovaționale. În aceste scopuri se preconizează constituirea anuală a 4-5 asemenea parcuri.

Restructurarea și reformarea complexului energetic

Reieșind din situația creată și în conformitate cu Strategia energetică a Republicii Moldova până în anul 2005, Guvernul prevede următoarele obiective principale de restructurare și dezvoltare a complexului energetic.

Restructurarea și privatizarea complexului energetic prin crearea unui mediu competitiv în producerea, transportarea și desfacerea resurselor energetice. Guvernul va promova în domeniul resurselor energetice o politică tarifară orientată spre reducerea și lichidarea datoriei externe a țării pentru resursele energetice, care va stimula aplicarea unor tehnologii cu consum mai mic de energie; asigurarea colectării complete a plăților pentru consumul de energie și gaze; perfecționarea sistemului de înlesniri.

În decursul anului 1998 se vor privatiza prin concurs, cu atragerea investitorilor străini, societățile pe acțiuni de producere și distribuție a energiei electrice, create după demonopolizarea fostei Companii de Stat "Moldenergo". Vor fi restructurate Asociația Republicană de Producție "Termocomenergo" și S.A. "Termocom", cu transmiterea capacităților termoenergetice în patrimoniul municipal. Vor continua lucrările în cadrul Programului național de gazificare.

În scopul diversificării surselor de combustibil și energie și încurajării concurenței, vor fi organizate tendere pentru furnizorii de resurse energetice, vor fi întreprinse măsuri în scopul întăririi securității energetice prin sporirea surselor de import a combustibililor și energiei electrice.

În corespundere cu Programul de conservare a energiei, vor fi efectuate măsuri, în special pentru contorizarea consumului de energie, implementarea tehnologiilor energoefective etc., care vor permite majorarea eficienței energetice.

În scopul acesta, extrem de importantă este elaborarea unei baze legislative noi și aplicarea cadrului legislativ existent în domeniul energetic. Va fi elaborat un set de legi și acte normative, ce vor asigura funcționarea întreprinderilor energetice în condițiile economiei de piață.

Reforma agrară și dezvoltarea complexului agroindustrial

Restructurarea sistemului agroindustrial existent va constitui o prioritate strategică în activitatea Guvernului.

În acest scop este necesară:

- intensificarea reformei funciare reieșind din legislația privind vânzarea-cumpărarea pământului;
- încheierea autentificării legale a drepturilor de proprietate asupra pământului prin eliberarea către toate persoanele prevăzute de lege a actelor privind dreptul de proprietate asupra unor terenuri;
- acordarea de ajutor juridic, organizatoric, tehnic și consultativ țăranilor la organizarea pe bază de cooperare a unor obiective ale infrastructurii pentru asistența tehnică, agrochimică, veterinară, de marketing și consultanță;
- restructurarea completă a gospodăriilor colective și societăților pe acțiuni similare în scopul creării la sate a unor noi agenți economici, care să concureze între ei, având la bază proprietatea privată asupra pământului și averii;
- perfecționarea mecanismului relațiilor economice între producătorii agricoli și întreprinderile de prelucrare prin folosirea principiilor de cooperare, proprii țărilor cu o economie de piață dezvoltată;
- crearea unor fonduri de susținere a producției agricole, care ar îndeplini funcțiile de garant pentru obținerea creditelor de la băncile comerciale, crearea bazei juridice și organizaționale pentru dezvoltarea asociațiilor de creditare țărănești;
- repartizarea către producătorii agricoli a tehnicii și utilajului necesare pe bază de leasing;
- restructurarea datoriilor financiare ale întreprinderilor agricole;

- dinamizarea politicii investiționale orientate spre perfecționarea bazei materiale și tehnologice a întreprinderilor industriei prelucrătoare; stimularea dezvoltării întreprinderilor mici și mijlocii de prelucrare a producției agricole și amplasarea lor în special în mediul rural.

Politici în domeniul infrastructurii

Guvernul va contribui la dezvoltarea și restructurarea infrastructurilor prin finanțarea directă și acordarea creditelor, prin atragerea investițiilor străine și prin ameliorarea politicii fiscale. Va fi extinsă colaborarea internațională în domeniul reconstrucției sistemului de comunicații al țării, în special prin modernizarea infrastructurii și a serviciilor aferente, prin ajustarea lor la standardele europene, conectarea la rețelele, sistemele și coridoarele de transport europene.

În scopul modernizării transportului feroviar se va efectua:

- restructurarea Întreprinderii de Stat "Calea Ferată din Moldova" prin reorganizarea, privatizarea parțială, transformarea întreprinderilor ei în societăți pe acțiuni;
- ameliorarea stării magistralelor prin reparația terasamentului uzat de cale ferată.

În formarea parcului de automobile al țării, Guvernul se va orienta spre principiile de piață, ținând cont de standardele europene. Tendința prioritară în reformarea transportului urban este privatizarea lui, liberalizarea activității întreprinderilor de transport și îmbunătățirea mediului competitiv. Organele municipale vor lua măsuri orientate spre raționalizarea politicii de formare a prețurilor și de subvenționare a transportului obștesc, modernizarea sistemelor ingineresti de asigurare a circulației rutiere.

Va continua procesul de dezvoltare a rețelei drumurilor auto, concomitent cu îmbunătățirea stării tehnice a rețelei existente, inclusiv din contul mijloacelor creditului BERD. Vor continua negocierile pentru includerea Moldovei în sistemul paneuropean de transport prin construirea pe teritoriul ei a celui de al nouălea coridor de transport, care va lega țările scandinave cu cele balcanice.

Pentru soluționarea problemelor conceptuale și atingerea standardelor europene în aviația civilă, Guvernul va contribui la atragerea capitalului investitorilor străini, aderarea la toate convențiile internaționale, ce asigură securitatea zborurilor, securitatea aeronautică, și la integrarea serviciilor de trafic aerian ale Moldovei în Sistemul european de dirijare a circulației aeriene.

Începând cu anul 1998, prin concursul BERD se preconizează reconstrucția aeroportului din Chișinău și dotarea acestuia cu utilaj modern pentru deservirea pasagerilor la nivelul standardelor internaționale.

De asemenea, se prevede construcția și darea în exploatare a terminalului petrolier din apropierea satului Giurgiulești cu o capacitate de cel puțin un milion tone. Acest obiect va fi finalizat până în anul 2000 cu concursul BERD.

Se prevede modernizarea rețelei naționale de telecomunicații prin intermediul programului de digitalizare, ce include înlocuirea a cel puțin 25% din echipamentul centralelor telefonice, introducerea sistemului telefoniei mobile (GSM), paging-ului (ERMES), serviciului transport de date. Guvernul va contribui la crearea unei rețele de fibre optice Cahul-Chișinău-Bălți-Briceni, cu conectarea la nodurile internaționale CAFDS (Galați) și TEL (Cernăuți), la extinderea rețelei INTERNET prin integrarea în ea a rețelelor locale și prin lărgirea bazelor de date publice. Totodată, va fi asigurată executarea legislației privind activitatea antimonopol.

Compania urmează să fie privatizată și modernizată cu atragerea unui investitor strategic străin. În domeniul informaticii se preconizează efectuarea schimbului electronic de date și accesul la rețelele informaționale globale, inclusiv INTERNET, al abonaților Rețelei Naționale de Transport - date din orice raion al republicii, racordarea serverelor informaționale la sistemul RICE, extinderea continuă a procesului de informatizare în sfera bancară, organele administrației publice centrale și locale etc. Va fi lichidat monopolul statului asupra canalelor de conectare la magistralele externe INTERNET.

Ținând cont de rolul important al gospodăriei comunale și de locuințe în crearea unor condiții favorabile de trai pentru populație, Guvernul va urgenta adoptarea Concepției reformării gospodăriei comunale și de locuințe, Legii locuinței și Legii condominiului, ceea ce va permite crearea condițiilor noi de administrare, întreținere și exploatare mai eficientă a fondului locativ existent.

În conformitate cu Concepția națională locativă, Guvernul va acorda cetățenilor posibilitatea de a-și procura spațiu locativ, formând în acest scop piața internă de locuințe.

Cu ajutorul BERD, vor continua lucrările de eficientizare a sistemului de alimentare cu căldură, ceea ce va permite reducerea substanțială a pierderilor la producerea și transportarea energiei termice.

Guvernul va acorda o deosebită atenție problemei asigurării populației cu apă potabilă de calitate. Creditul acordat de BERD în sumă de 30 mil. dolari S.U.A. va fi utilizat pentru modernizarea sistemelor de alimentare cu apă și canalizare ale municipiului Chișinău.

Vor continua tratativele cu investitorii din Franța, Germania, Italia întru antrenarea lor la construcția apeductelor interraionale Ungheni-Călărași și Cantemir-Comrat-Ceadâr-Lunga-Basarabeasca.

Reforma în sectorul cercetare-dezvoltare

Dezvoltarea durabilă a Republicii Moldova ca stat suveran este posibilă doar pe un fundament științific și inovațional modern. Acest fapt plasează sfera cercetare-dezvoltare printre obiectivele prioritare ale politicii de stat.

În domeniul cercetării-dezvoltării Guvernul va acorda prioritate: elaborării cadrului normativ al cercetării-dezvoltării, inclusiv Legii privind organizarea sferei cercetare-dezvoltare; stabilirii direcțiilor prioritare și a programelor de stat de dezvoltare a sferei cercetare-dezvoltare, prin aplicarea unui mecanism competitiv și transparent; concentrării resurselor pentru realizarea programelor de stat întru operaționalizarea și depășirea divizării departamentale a activităților de cercetare-dezvoltare și integrării cercetărilor din cadrul sistemului universitar, Academiei de Științe și instituțiilor specializate ramurale; creării mecanismelor ce ar stimula activitatea de inovare; creării infrastructurii inovaționale și a condițiilor pentru comercializarea rezultatelor cercetării-dezvoltării.

Politica regională

Guvernul consideră că una din principalele bariere în calea reformelor economice și dezvoltării social-economice a țării în ansamblu o constituie nesoluționarea unui șir de probleme cu caracter regional.

Printre acestea: rolul neînsemnat al organelor administrației publice locale în viața societății și nivelul lor redus de răspundere; lipsa elimitării raționale a împuternicirilor între organele centrale și locale ale puterii de stat; neacordarea autonomiei financiare și economice reale unităților teritorial-administrative; lipsa legăturii directe între nivelul scăzut de trai al populației din teritorii și nivelul calitativ de gospodărire și administrare a acestor teritorii; dispersarea puterii executive între micile unități teritorial-administrative, fapt ce nu le permite să-și exercite puterea la nivelul cuvenit.

Ținând cont de faptul că Parlamentul Republicii Moldova a adoptat în iunie 1997 hotărârea cu privire la aderarea Republicii Moldova la Carta Europeană privind administrarea locală și analizând din toate punctele de vedere contradicțiile persistente dintre sistemul vechi al administrației publice locale și noile cerințe, dictate de relațiile de piață, Guvernul în colaborare cu Parlamentul va asigura pe parcursul anilor 1998-2001 promovarea reformelor în domeniul administrației publice locale, prevăzând în acest scop:

- reformarea organizării teritorial-administrative și trecerea la unități teritorial-administrative mai mari, cu un înalt nivel de autonomie economică și socială;
- ajustarea structurii organelor de administrare la noile condiții;
- redistribuirea împuternicirilor și funcțiilor între organele executive ale puterii de diverse niveluri;
- consolidarea bazei economico-financiare a autorităților publice.

În aceste scopuri se preconizează elaborarea și adoptarea unui întreg pachet de acte normative: concepția politicii regionale (administrative), o serie de legi cu privire la organizarea teritorial-administrativă, administrația publică locală, delimitarea împuternicirilor autorităților publice, proprietatea municipală, bugetul local etc.

Guvernul va elabora și asigura realizarea Programului de stat de dezvoltare a regiunii de sud, care prevede un sistem de măsuri pentru lichidarea deficitului de apă potabilă, dezvoltarea rețelei de drumuri auto, infrastructurii sociale, îmbunătățirea climatului investițional.

În contextul Memorandumului privind bazele normalizării relațiilor dintre organele centrale ale Republicii Moldova și cele din Transnistria din 8 mai 1997 și Acordului cu privire la bazele organizatorice ale colaborării social-economice din 10 noiembrie 1997, Guvernul va face tot posibilul pentru restabilirea și extinderea colaborării agenților economici de pe ambele maluri ale Nistrului, având în vedere dezvoltarea acestei colaborări în toate domeniile de activitate și integrarea treptată a Transnistriei în complexul economic și social unic al țării.

Referitor la reglementarea relațiilor cu Transnistria, Guvernul își propune realizarea următoarelor măsuri:

- extinderea legislației financiare și de creditare, vamale și fiscale pe întreg teritoriul Republicii Moldova;
- emiterea garanțiilor de executare a bugetului și folosirea surselor de creditare conform destinației. Aceasta va permite examinarea posibilităților de folosire a unei părți din creditele externe și de investiții pentru agenții economici din stînga Nistrului;
- reducerea, în baza unor acorduri, a mijloacelor pentru întreținerea aparatului administrativ, contingentului forțelor militare;
- păstrarea Căii Ferate a Moldovei ca întreprindere unitară a Republicii Moldova.

O problemă regională de mare importanță o constituie lichidarea disproporțiilor mari în dezvoltarea social-economică a unităților administrativ-teritoriale, mai ales în localitățile rurale.

Problema în cauză va fi soluționată prin distribuirea rațională a subvențiilor pentru teritoriile cu diverse niveluri de dezvoltare, stimularea inițiativei și antreprenoriatului, dinamizarea activității economice a primăriilor orașelor (municipiilor), satelor (comunelor), comitetelor executive și administrațiilor din formațiunile teritoriale autonome, utilizarea pe teren a mecanismelor economice de piață și a metodelor de administrare.

Utilizarea resurselor naturale și protecția mediului înconjurător

În activitatea sa Guvernul va pune accentul pe constituirea cadrului legislativ, organizatoric, economic și educativ. Pentru a atinge aceste obiective, se va proceda la descentralizarea funcțiilor de gestionare a mediului, revizuirea sferei de competențe și reorganizarea structurală a instituțiilor ce gestionează resursele naturale și mediul ambiant; divizarea distinctă a împuternicirilor și responsabilității autorităților publice locale în domeniu; elaborarea mecanismelor de aplicare a legilor promulgate, precum și a unor noi acte legislative privind securitatea ecologică a populației; întreprinderea de acțiuni urgente pentru stabilizarea fertilității solului și reconfortarea ecologică a pădurilor; revizuirea standardelor de utilizare a resurselor naturale și de protecție a mediului înconjurător, armonizându-le treptat cu cele ale Uniunii Europene.

Mecanismul economic de gestiune a resurselor naturale va deveni o parte componentă a sistemului unic de gestiune a economiei naționale și va fi orientat spre stimularea folosirii raționale a resurselor naturale renovabile și economisirii celor nerenovabile prin:

- stabilirea cotei minime din PIB care trebuie investită în regenerarea resurselor naturale și protecția mediului înconjurător;
- atribuirea priorității investițiilor în protecția mediului;
- includerea în costurile de producție a cotelor de compensare a efectelor legate de mediul înconjurător (prin taxe, plăți, impozite, tarife de utilizare etc.);
- transparența plăților și cheltuielilor de protecție a mediului;
- stabilirea unui mecanism eficient de finanțare de către stat a activităților ecologice;
- orientarea și stimularea politicii de reducere a consumului de resurse naturale, materie primă și energie;
- promovarea sistemului bazat pe potențialul agroecologic al teritoriului;
- desfășurarea acțiunilor de minimizare a impactului și de utilizare a deșeurilor, sporirea capacităților și creșterea eficienței instalațiilor de purificare a apelor uzate.

Guvernul va acorda atenție deosebită cadrului educativ vizînd problemele mediului înconjurător, va susține activitățile organizațiilor neguvernamentale în acest domeniu.

4. Politica socială

Obiectivul de bază al politicii sociale a Guvernului constă în promovarea îmbunătățirii condițiilor de trai ale populației și intensificarea protecției sociale a acesteia, în reducerea cheltuielilor sociale ale reformei economice și neadmiterea pauperizării populației prin crearea mediului economic și instituțional favorabil creșterii veniturilor reale ale populației și aplicarea schemelor flexibile de protecție socială; utilizarea eficientă a forței de muncă și evitarea șomajului în masă; reformarea sistemelor de asigurări și asistență socială a populației și consolidarea bazei lor financiare; aprofundarea reformelor în sectoarele de bază ale sferei sociale - învățămînt, ocrotirea sănătății, cultură; dezvoltarea și activizarea dialogului social.

Angajarea forței de muncă. Guvernul își va concentra eforturile la atenuarea dezechilibrelor pe piața muncii prin realizarea măsurilor ce prevăd:

- elaborarea programului de stat al angajării în muncă, inclusiv crearea locurilor noi de muncă și perfecționarea profesională a forței de muncă în baza dezvoltării unui sistem viabil de recalificare a lucrătorilor disponibilizați;
- întocmirea programelor sectoriale și teritoriale de creare a locurilor noi de muncă, cu referire specială la businessul mic și mijlociu și sectorul privat;
- extinderea practicii privind utilizarea contractelor individuale de muncă;
- aplicarea pîrghiilor stimulatorii privind extinderea activităților de prestare a serviciilor și celor ce asistă dezvoltarea și consolidarea gospodăriilor țărănești;
- organizarea lucrărilor publice ca instrument de angajare temporară;
- crearea cadrului legislativ privind protecția lucrătorilor autohtoni pe piața internă și a migranților ce activează peste hotarele republicii;
- ajustarea actualului sistem de remunerare a muncii prin aplicarea mecanismelor de stimulare diferențiată a angajaților în funcție de performanța muncii prestate.

În domeniul ocrotirii sănătății activitățile de bază vor constitui:

- creșterea accesibilității serviciilor medicale pentru cetățeni;
- revizuirea volumului și condițiilor de asistență medicală la diferite etape și trecerea la sistemul de asistență medicală prin asigurare, concomitent implimentînd Programul de stat privind minimumul garantat de asistență medicală gratuit pentru populație;
- intensificarea proceselor de diagnosticare și tratare a bolnavilor în condiții de staționar, respectiv de reducere a termenelor de internare a pacienților;
- dezvoltarea sectorului ambulator-policlinic (nivel raional, municipal), îndeosebi pentru efectuarea măsurilor de profilaxie a maladiilor;
- implementarea practicii de asistență medicală prin intermediul medicilor de familie;
- realizarea programelor de stat de combatere a maladiilor cu caracter medico-social (tuberculoză, cancer, boli psihice, cardiovasculare, SIDA etc.), precum și a programelor de asistență medicală a mamei și copilului, invalizilor;
- reglementarea procesului privind asigurarea instituțiilor medicale și a populației cu medicamente;
- susținerea și stimularea privatizării la toate nivelurile asistenței medicale.

Guvernul se va orienta spre efectuarea reformei sistemului de pensionare, prevăzînd:

- (a) pensii minime garantate tuturor cetățenilor ajunși la vîrsta de pensionare, indiferent de vechimea în muncă, precum și persoanelor inapte de muncă;
- (b) pensii pentru vechime în muncă, stabilite în dependență de vechimea în muncă și mărimea contribuției individuale;
- (c) pensii prin asigurări benevole, în baza plăților cetățenilor în fondurile de pensionare nestatale, cu testarea către moștenitori a dreptului de a primi depunerile pentru pensie ale părinților decedați.

Reforma va include revizuirea cenzului de pensionare pentru a corela obligațiunile Fondului Social cu capacitățile economiei naționale și cu situația demografică existentă.

Asistența socială va fi orientată spre reducerea efectelor averse ale riscurilor sociale și evitarea erodării standardelor de trai ale populației în baza consolidării viabilității financiare a sistemului de protecție socială. Activitățile programate vor fi realizate prin:

- diversificarea și autonomizarea schemelor de asigurări sociale;

- crearea mediului favorabil dezvoltării tipurilor private (nestatale) de asigurări obligatorii și benevole;
- revizuirea actualului sistem de privilegii și înlesniri sociale în vederea protejării mai eficiente a segmentelor vulnerabile ale populației și creșterea volumului de înlesniri nominative;
- modificarea rețelei instituțiilor sociale în scopul sporirii eficacității și operaționalității lor;
- aplicarea unor programe speciale de stat menite să asigure protejarea persoanelor vârstnice solitare, invalizilor, copiilor orfani, familiilor cu mulți copii.

În sistemul de învățământ se prevede:

- accelerarea proceselor de reformare a învățământului, definitivarea și promovarea Programului național de dezvoltare a învățământului și mecanismului de punere a lui în aplicare;
- trecerea consecventă la noua structură organizatorică ierarhică în sistemul de învățământ și stimularea dezvoltării sectorului privat (nestatal);
- realizarea reformei curriculare: plan, program, manuale, evaluare;
- elaborarea și aplicarea standardelor educaționale naționale și a tehnologiilor avansate, precum și a unui sistem modern de evaluare și dirijare în învățământ;
- modificarea și raționalizarea procesului de instruire și pregătire a cadrelor cu calificare înaltă pentru economia națională;
- evaluarea nivelului de asigurare a republicii cu instituții de tip internat, optimizarea rețelei lor, promovarea unor programe care ar stimula plasamentul în familie a copiilor rămași fără tutelă părintească și supraveghere;
- instituirea autonomiei universitare, descentralizarea financiară și administrativă a învățământului prin delegarea competențelor către inspectoratele școlare și școli;
- diversificarea surselor de finanțare a învățământului public, creșterea eficienței utilizării resurselor alocate;
- desfășurarea activității de evaluare și acreditare a instituțiilor de învățământ;
- consolidarea bazei material-didactice a instituțiilor de învățământ, creîndu-se condițiile favorabile de muncă și instruire, înzestrarea tuturor liceelor și școlilor medii de cultură generală cu clase de calculatoare;
- desfășurarea pregătirii și perfecționării specialiștilor și cadrelor didactice în străinătate în baza surselor financiare bugetare și ofertelor parvenite de la organisme internaționale;
- utilizarea unui sistem de credite pe termen lung pentru tineret în scopul achitării plății pentru studii în instituțiile de învățământ superior.

În domeniul culturii accentele de bază vor fi plasate în direcțiile revenirii la tradițiile naționale ale culturii, revitalizării creației populare, afirmării identității culturale pe plan internațional prin:

- crearea unui cadru favorabil pentru salvarea, păstrarea, valorificarea și exprimarea identității etnice culturale, stimularea dialogului cu alte culturi ale lumii;
- realizarea prevederilor Programului de stat de dezvoltare a culturii și artei și a Programului de dezvoltare a bibliotecilor;
- realizarea măsurilor de ocrotire și păstrare a patrimoniului național, dezvoltarea vieții spirituale a colectivităților, susținerea potențialului artistic;
- restructurarea sistemului instituțional corelat cu descentralizarea structurilor și actului decizional, diversificarea surselor de finanțare, acordarea independenței manageriale instituțiilor culturale, încurajarea inițiativei private în creația culturală;
- reglementarea statutului juridic al creatorului și artistului, al profesiunilor liberale de tip cultural;

- constituirea unei imagini veridice a Republicii Moldova printr-o nouă politică culturală externă, care să promoveze valori autentice și competitive și să le susțină în dialogul cu producția culturală internațională.

Guvernul va elabora și implementa concepția privind creșterea rolului femeii în societate, care ar stipula:

- asigurarea drepturilor social-economice ale femeilor;
- prevenirea și excluderea violenței față de femeie;
- ocrotirea sănătății femeii, planificarea familiei.

Concomitent se va realiza Planul de acțiuni primordiale privind îmbunătățirea situației femeii și creșterea rolului ei în societate.

În domeniul tineretului și sportului Guvernul va promova inițiativele legislative necesare susținerii tinerilor și sportului, va asigura condițiile pentru integrarea tinerilor în societate și participarea lor în procesul de luare a deciziilor.

Guvernul va stimula elaborarea și implementarea programelor ce au drept obiective instituirea unui sistem de valori morale, dezvoltarea spiritului întreprinzător, participarea tinerilor la activitățile comunității.

Într-o promovare a politicii de stat în domeniul tineretului, se impune:

- elaborarea și realizarea unui program guvernamental pentru susținerea tinerilor și tinerii familii;
- înființarea, organizarea și funcționarea structurilor asociative și pentru tineret;
- promovarea activităților pentru prevenirea excluderii sociale a copiilor și tinerilor;
- realizarea unui monitoring în vederea identificării corelării între nevoile societății și necesitățile tinerilor și prognozarea în această bază a dinamicii pieței de muncă în perioada 1998-2001.

Guvernul va asigura:

- realizarea activităților ce țin de pregătirea lotului sportiv național către jocurile olimpice-2000;
- modernizarea procesului de pregătire sportivă și concurs;
- desfășurarea activităților sportive și dezvoltarea bazei materiale pentru sport și cultură fizică prin susținere financiară privată, bugetară și extrabugetară.

În domeniul turismului vor fi elaborate și implementate programe speciale de dezvoltare a turismului intern și internațional.

În domeniul asigurării cetățenilor cu locuințe se vor întreprinde măsuri în următoarele direcții:

- creșterea ponderii construcțiilor locative pe baza surselor individuale și nebugetare;
- transmiterea construcțiilor locative nefinalizate cetățenilor luați în evidență pentru îmbunătățirea condițiilor de trai;
- îmbunătățirea condițiilor de trai ale categoriilor sociale susținute de stat, acordarea creditelor preferențiale pentru construcția locuințelor.

În scopul promovării dialogului social, Guvernul va contribui la crearea condițiilor ce ar favoriza instituirea dialogului social și consolidarea rolului comisiilor tripartite, coordonarea procedurilor de negocieri.

5. Politica externă și de securitate națională

Orientările fundamentale ale politicii externe a Republicii Moldova, așa cum acestea au fost formulate în concepția politicii externe, derivă din interesele naționale vitale și vor fi promovate în continuare.

În același timp prioritățile politicii externe vor fi nuanțate și adaptate în funcție de evoluțiile internaționale cu impact direct și indirect asupra Republicii Moldova și în concordanță cu interesele specifice ale țării.

Prioritățile principale ale Guvernului în domeniul politicii externe în perioada 1998-2001 sînt următoarele:

Consolidarea independenței și suveranității țării

Luînd în considerare fenomenele globalizării și regionalizării, precum și procesele integratorii care marchează profund sistemul relațiilor internaționale, Guvernul se va conduce în activitatea sa de strategii adecvate în vederea compatibilizării proceselor interne cu cele externe, astfel încît să nu se aducă prejudicii caracteristicilor principale ale independenței și suveranității țării.

În scopul asigurării integrității teritoriale a țării, Guvernul își va intensifica eforturile pe plan extern în vederea facilitării reglementării situației conflictuale din raioanele de est. Pentru a dinamiza procesul de negocieri asupra viitorului statut al Transnistriei, se va acționa în vederea eficientizării serviciilor de mediere oferite de Federația Rusă, Ucraina, OSCE și alte organisme internaționale cu autoritate. Se va urmări ca acordarea serviciilor de mediere și funcționarea mecanismului politic de garanții, care va fi constituit, să aibă loc în strictă conformitate cu principiile fundamentale de drept internațional.

Vor fi continuate demersurile politico-diplomatice atît pe plan bilateral, cît și pe plan multilateral în vederea urgentării retragerii necondiționate, complete și ordonate a trupelor rusești de pe teritoriul Republicii Moldova.

Vor fi depuse eforturi susținute în vederea edificării unui mecanism viabil de asigurare a securității statului, luîndu-se în considerare statutul de neutralitate permanentă a țării declarat în Constituția Republicii Moldova.

În scopul consolidării securității economice a țării, se va acționa în vederea reducerii dependenței unilaterale de furnizorii agenților energetici și materiei prime.

Republica Moldova și integrarea europeană

Integrarea țării în Uniunea Europeană este un obiectiv strategic al politicii externe a Republicii Moldova. Această orientare este determinată de factorii obiectivi ai edificării unui stat democratic și prosper, bazat pe economia de piață, și angajării în spațiul european de securitate și stabilitate.

În scopul realizării obiectivului de integrare în Uniunea Europeană, Guvernul va acționa în vederea:

- elaborării și realizării consecvente a strategiei naționale de integrare în Uniunea Europeană;
- constituirii unui comitet interministerial pentru integrare europeană, precum și a unui departament pentru integrare europeană cu atribuții de coordonare pe plan intern a procesului de integrare a Republicii Moldova în Uniunea Europeană, inclusiv avizarea asupra compatibilității actelor normative naționale cu cele comunitare;
- realizării întocmai a prevederilor Acordului de parteneriat și cooperare;
- intensificării demersurilor politico-diplomatice în favoarea demarării negocierilor privind asocierea Republicii Moldova la Uniunea Europeană.

Cooperarea bilaterală

Evaluarea realistă și echilibrată a relațiilor bilaterale ale Republicii Moldova cu alte state și promovarea acestora în baza unor programe coerente care să țină cont de interesele naționale specifice pe termen scurt, mediu și lung, precum și de prioritățile și interesele partenerilor noștri. În contextul promovării relațiilor externe o atenție deosebită va fi acordată "diplomației economice".

Aprofundarea și diversificarea raporturilor de parteneriat cu statele vecine România și Ucraina, inclusiv prin definitivarea cadrului juridic bilateral. Imprimarea unui conținut concret cooperării trilaterale dintre Republica Moldova, România și Ucraina și valorificarea activă a euroregiunilor și zonelor economice libere.

Dezvoltarea în continuare a relațiilor constructive cu Federația Rusă și utilizarea deplină a potențialului de colaborare cu această țară, acordându-se, totodată, o atenție deosebită problemei determinării în viitorul apropiat a poziției cu privire la tratatul bilateral moldo-rus.

Adâncirea și diversificarea relațiilor cu Statele Unite ale Americii și efectuarea demersurilor politico-diplomatice pe lângă administrația americană în vederea includerii Republicii Moldova în Planul de acțiune pentru Europa de Sud-Est.

Lărgirea și adâncirea relațiilor cu statele din Europa occidentală, îndeosebi cu Germania, Franța, Italia și Marea Britanie, care pot sprijini eficient Republica Moldova în vederea realizării cu succes a reformelor politice și economice și integrării sale în structurile europene și internaționale.

Diversificarea și permanentizarea raporturilor cu țările baltice și cele din Europa Centrală, țări cu care împărtășim valori și aspirații comune. Inițierea unei colaborări reciproc avantajoase cu țările din Asia, Africa și America Latină și diversificarea relațiilor bilaterale existente (China, Japonia, Coreea de Sud etc.).

Intensificarea raporturilor cu statele din Caucaz și Asia Centrală și aprofundarea cooperării în domeniile economic, comercial, energetic și transporturi (participarea în proiectul TRASEKA).

Cooperarea multilaterală

Definirea pragmatică a obiectivelor și intereselor specifice ale Republicii Moldova vis-a-vis de activitatea în cadrul organismelor internaționale și inițiativelor regionale la care Moldova este parte sau intenționează să devină parte și transpunerea în practică a acestora printr-o activitate coerentă și coordonată.

Îmbogățirea conținutului concret al participării Republicii Moldova în cadrul activității în ONU, OSCE și Consiliul Europei și asumarea alături de alte țări a rolului de "producător de securitate" prin participarea la operațiuni de menținere a păcii care se desfășoară cu mandatul ONU și diversificarea participării în cadrul Parteneriatului pentru Pace. Adâncirea cooperării pe toate planurile în cadrul organismelor regionale și subregionale facilitează procesele de integrare europeană (CEMN, SEI, CEI etc.).

Aprofundarea și diversificarea relațiilor în cadrul Comunității Statelor Independente în domeniul economico-comercial, accentul în acest sens urmînd a fi pus pe aspectul bilateral al acestor raporturi.

Pregătirea temeinică a fiecărei etape de negocieri în procesul de aderare a Republicii Moldova la Organizația Mondială a Comerțului și relansarea demersurilor politico-diplomatice în vederea aderării țării la CEFTA. Supunerea unui control riguros a îndeplinirii angajamentelor politice și financiare ale Republicii Moldova care rezultă din calitatea ei de membru al diverselor organisme și convenții internaționale.

Interesele securității naționale vor fi asigurate prin perfecționarea politicii de apărare. Guvernul va acorda o atenție sporită creșterii capacității de luptă a Forțelor Armate în cadrul realizării Concepției reformei militare prin perfectarea organizării militare a statului într-un sistem eficient și suplu de asigurare a securității militare, corelat normelor statului de drept, cadrului modern și perspectivelor geopolitice, social-politice și economice ale statului.

Pentru corelarea volumului de cheltuieli militare cu nivelul necesar de asigurare a securității militare a statului, Guvernul își va concentra eforturile în domeniul apărării pe următoarele direcții:

- dezvoltarea și perfectarea bazei de drept a construcției militare, în conformitate cu actualul nivel al relațiilor militare și de drept, principiile și normele dreptului internațional;
- integrarea forțelor și mijloacelor care asigură apărarea statului împotriva amenințărilor militare interne și externe în baza unei concepții și a unui plan unic de formare, dezvoltare, pregătire și aplicare;
- reformarea și desființarea organelor de conducere militară și formațiunilor militare, care nu au atribuții de asigurare a apărării și securității militare;
- micșorarea treptată a duratei serviciului militar în termen, creșterea nivelului profesional al Forțelor Armate și crearea unei armate compacte, bine înzestrate și pregătite;
- adoptarea și realizarea concepției de educație militar-patriotică a tinerei generații, ridicarea rolului și prestigiului serviciului militar; dezvoltarea și perfecționarea învățămîntului militar, formarea unei baze naționale de pregătire a cadrelor militare;
- optimizarea cheltuielilor militare, determinarea și aprobarea nivelului garantat al cheltuielilor militare, adoptarea unui program de stat privind înzestrarea Forțelor Armate;
- asigurarea capacității de mobilizare a economiei naționale, susținerea de către stat a întreprinderilor care asigură necesitățile Forțelor Armate, stimularea fabricării producției cu destinație dublă.

Guvernul va întreprinde acțiuni întru realizarea angajamentelor luate prin aderarea la Programul parteneriatului pentru pace, asigurarea capacității Forțelor Armate de a participa la misiuni internaționale de menținere a păcii, umanitare și de salvare.

6. Perfecționarea administrării publice și asigurarea ordinii publice

Guvernul își asumă sarcina de a contribui activ la executarea întocmai a prevederilor Constituției referitor la conlucrarea puterilor în baza unui dialog permanent constructiv între toate ramurile puterii de stat.

În conformitate cu cerințele unui stat democratic, bazat pe drept, Guvernul va asigura raționalizarea structurii sale și a funcțiilor administrației publice, selectarea cadrelor pentru organele conducerii de stat în baza profesionalismului și competenței, reducerea aparatului de stat și, totodată, îmbunătățirea remunerării funcționarilor de stat.

În cadrul măsurilor luate pentru suprimarea economiei tenebre, Guvernul va întreprinde acțiuni pentru combaterea corupției.

În condițiile dispariției multor funcții ale organelor administrării ramurale și independenței agenților economici, crește importanța extinderii drepturilor și responsabilității organelor administrării teritoriale. Din aceste considerente, Guvernul se orientează la desfășurarea reformei teritorial-administrative și acordarea posibilității pentru cetățeni de a-și rezolva majoritatea din problemele lor cotidiene nemijlocit în organele administrării publice locale.

În scopul menținerii ordinii publice, combaterii crimei organizate, a corupției și protecționismului, Guvernul prevede:

- realizarea Concepției reformei Ministerului Afacerilor Interne, care ar conduce la optimizarea efectivului și sporirea eficacității în activitatea de profilaxie și combatere a criminalității;
- realizarea măsurilor pentru suprimarea economiei tenebre prin intensificarea activității operative a organelor de resort; publicitatea privind rezultatele inspectărilor agenților economici de către organele de drept, revizie și control; formarea în comun cu Ucraina a punctelor de control vamal mixte întru evitarea exportului-importului și tranzacțiilor ilicite de mărfuri;
- continuarea reformei conform Concepției privind reforma judiciară și de drept;
- combaterea crimelor cu caracter internațional, în primul rând, a terorismului, narcobusinessului, autobusinessului, traficului ilicit de copii, prin lărgirea și întărirea în continuare a relațiilor de colaborare cu organele de drept din alte state;
- apărarea intereselor patrimoniale și personale ale cetățenilor de atacurile tâlhărești, jafuri, furturi și alte categorii de infracțiuni;
- asigurarea și menținerea ordinii publice și de drept, a securității la trafic în localitățile rurale și orășenești, combaterea narcomaniei și prostituției, profilaxia generală și individuală a infracțiunilor, inclusiv printre copiii dificili.

Guvernul este conștient de faptul că realizarea prezentului Program necesită o voință politică fermă și își asumă toată răspunderea în fața țării și a poporului.

Abrogat la 08.04.1999

Anexa nr.1

La Programul de activitate a Guvernului Republicii Moldova pentru anii 1998-2001

Asigurarea bazei legislative a Programului Guvernului

Pentru promovarea continuă a reformelor economice, soluționarea problemelor stringente de ordin social, perfecționarea mecanismului de atragere a investițiilor străine, crearea unui sistem de administrare locală bazat pe principiile constituționale ale autonomiei locale, se impune crearea unui cadru legislativ corespunzător prin adoptarea de către Parlament în mod prioritar a actelor legislative specificate în această anexă, unele din ele fiind deja prezentate spre examinare Parlamentului.

În acest scop Guvernul va aproba planul prezentării proiectelor conform domeniilor de activitate a organelor competente.

În contextul realizării politicii externe și susținerii angajamentelor față de organismele internaționale, Guvernul va continua procesul de constituire a cadrului legislativ în vederea asigurării compatibilității acestuia cu actele internaționale la care Republica Moldova este parte, inclusiv elaborarea actelor conform Programului de ajustare a legislației la Convenția Europeană a Drepturilor Omului, adoptat de Parlament în 1997, și prevederilor actelor Consiliului Europei. Guvernul va continua realizarea și finalizarea reformei judiciare și de drept prin înaintarea inițiativelor legislative respective de reformare a sistemului organelor de anchetă, concepției reformării organelor afacerilor interne și realizării depline a reglementărilor cuprinse în Concepția reformei judiciare și de drept.

Un aspect important al activității Guvernului va fi crearea suportului juridic necesar pentru combaterea corupției, crimei organizate și criminalității prin elaborarea și înaintarea în Parlament a unui program concret de măsuri, având suportul financiar necesar.

În scopul realizării integrale a Programului său de activitate, Guvernul va acorda o atenție sporită creării cadrului juridic necesar pentru perfecționarea structurii și funcțiilor Guvernului, conformarea la cerințele statului democratic, asigurarea aparatului de stat cu cadre de înaltă calificare în baza principiilor profesionalismului și competenței.

Realizarea practică a reformelor în societate va fi efectuată prin crearea unui sistem transparent de activitate și, în special, prin dinamizarea procesului și instituirea mecanismelor de informare juridică a populației.

Anual Guvernul va prezenta Parlamentului spre aprobare propuneri de asigurare legislativă a reformelor, a creșterii economice a țării.

Întru asigurarea unui cadru legal compatibil în toate domeniile relațiilor social-economice, Guvernul va ține evidența strictă a lucrului înfăptuit de Comisia republicană de ajustare a legislației și va prezenta, după caz, Parlamentului spre examinare proiectele actelor legislative respective. Pentru realizarea practică a actelor legislative adoptate și a obiectivelor sale de activitate, Guvernul va adopta hotărârile și dispozițiile de rigoare.

Lista actelor legislative ce urmează a fi adoptate în anul 1998 în mod prioritar

Coduri:

1. Codul civil
2. Codul muncii
3. Codul căsătoriei și familiei
4. Codul locuințelor
5. Codul penal
6. Codul de procedură penală
7. Codul de procedură civilă
8. Codul cu privire la procedura de executare
9. Codul cu privire la contravențiile administrative
10. Codul fiscal (compartimentele IV-VI)

Legi:

În domeniul economic:

1. Legea cu privire la proprietate (redacție nouă)
2. Legea cu privire la proprietatea municipală
3. Legea privind registrul de stat al proprietății publice
4. Legea cu privire la licențierea unor activități
5. Legea cu privire la antidumping
6. Legea cu privire la protecția concurenței
7. Legea cu privire la expropriere pentru cazuri de utilitate publică
8. Legea cu privire la cooperatie (redacție nouă)
9. Legea cu privire la holdinguri
10. Legea cu privire la condominiu
11. Legea cu privire la Camera de Comerț și Industrie
12. Legea privind bazele controlului economico-financiar
13. Legea cu privire la certificare

În domeniul social:

1. Concepția reformării retribuirii muncii în condițiile relațiilor de piață
2. Concepția reformării sistemului de pensionare
3. Legea cu privire la salarizare (redacție nouă)
4. Legea cu privire la asigurarea cu pensii de stat (redacție nouă)
5. Legea cu privire la înlesnirile sociale de stat
6. Legea cu privire la minimul de existență
7. Legea cu privire la minimul de asistență medicală gratuită de stat
8. Legea cu privire la dreptul de azil
9. Legea cu privire la cultură
10. Legea cu privire la sfera cercetare-dezvoltare
11. Legea cu privire la proprietatea intelectuală
12. Legea privind statutul cadrului didactic
13. Legea privind activitatea editorială
14. Programul național de dezvoltare a învățământului.

În domeniul administrativ:

1. Legea privind administrația publică
2. Legea privind bazele organizării administrativ-teritoriale
3. Legea privind administrația publică locală
4. Legea privind reprezentantul Guvernului în teritoriu
5. Concepția privind reformarea organelor afacerilor interne
6. Legea cu privire la organele de anchetă
7. Aprobarea Programului de stat privind combaterea criminalității,
 1. corupției și protecționismului
8. Legea cu privire la avocatură
9. Legea cu privire la expertiza judiciară

Anexa nr.2

la Programul de activitate a Guvernului Republicii Moldova pentru anii 1998-2001

Pronosticul macroeconomic pentru anii 1998-2001

Pronosticul macroeconomic este elaborat pentru perioada 1998-2001 și presupune continuarea și accelerarea reformelor economice, utilizarea eficientă a factorilor interni de creștere economică - resursele umane, investiții, re tehnologizarea sectoarelor de producere, reducerea consumului de energie și materie primă, creșterea competitivității producției autohtone și respectarea angajamentelor luate față de instituțiile financiare internaționale.

Estimările efectuate au fost influențate în mare măsură de necesitatea de a deservi datoria externă, care în anii ce vin va înghiți tot mai multe mijloace valutare. Cel mai înalt nivel al deservirii datoriei externe revine anului 1999 (în special datorită amortizării integrale a plasamentului privat prin Merrill Lynch de 30 milioane USD, emis în 1996) și anului 2002 (amortizare a Eurobond-ului de 75 milioane USD, emis în 1997). Deja în anul 1997 deservirea datoriei externe (inclusiv amortizarea) a depășit ca volum noile împrumuturi externe (în condițiile deteriorării balanței comerciale a statului) și în anii ce vin această situație se poate agrava. Anume din aceste considerente este extrem de importantă continuarea relațiilor normale de colaborare a Moldovei cu organismele financiare internaționale, care sînt principalii ei creditori.

Luînd în considerare posibilitățile limitate ale investitorilor interni, în prognoză se pune accentul pe sporirea fluxului de investiții străine directe.

În ceea ce privește consumul, menționăm că consumul privat va crește, însă cu o rată mai scăzută decît productivitatea muncii sau rata de creștere a PIB, pentru a impulsiona creșterea investițiilor. Se preconizează raționalizarea consumului public.

Produsul Intern Brut: a fost programată o creștere a PIB în prețuri comparabile de 3-5% pentru perioada 1998-2001, mizînd pe canalizarea majorității investițiilor spre sfera productivă și relansarea activității întreprinderilor sectorului real.

Inflația: în condițiile promovării unei politici monetare rigide, se prevede o tendința de reducere a ratei inflației. Pentru anul 1998 este pronosticată o rată anuală a inflației de 9%, obiectivul BNM fiind de 7-10%, iar în perioada 1999-2001 inflația nu va depăși 8% anual. Aceasta însă va avea loc în condițiile în care și Ministerul Finanțelor va promova o politică fiscală și bugetară dură.

Cursul de schimb: deprecierea nominală anuală a leului moldovenesc față de dolarul SUA se consideră oportună în cazurile cînd cursul lui efectiv real atinge cota de cca 99% sau -1%, adică atunci cînd deprecierea reală a leului este mică în raport cu valutele principalilor parteneri comerciali ai țării (la calcularea cursului efectiv real se ia în considerare oscilația cursului leului moldovenesc în raport cu valutele țărilor parteneri principali ai Moldovei, precum și rata inflației din aceste țări). Astfel, conform prezentului pronostic, în anul 2001 rata nominală a leului moldovenesc față de dolarul SUA va atinge 5,85 lei/1USD, în timp ce creșterea cursului real în raport cu inflația va constitui +1,7%.

Balanța de Plăți Externe

Exportul: se preconizează că el se va afla într-o creștere continuă, în limitele de 10-12% anual. Trebuie însă de menționat că la prognozarea acestei creșteri se mizează pe un succes al reformelor la nivelul sectorului real al economiei, care vor impulsiona exporturile țării.

Importul: va crește în perioada programată, însă cu ritmuri mai scăzute comparativ cu exportul. Se va reduce ponderea importurilor în PIB. Se prevede creșterea ponderii importului de utilaje și echipamente destinate re tehnologizării industriei, cu reducerea simultană a importului mărfurilor de consum.

În consecință, se prevede o reducere treptată a deficitului balanței comerciale și a contului curent de peste 3 ori până în 2001, comparativ cu anul 1997.

Investițiile directe: vor fi în creștere, atingând în 1999-2001 un flux de 100 milioane USD pe an, în baza diminuării riscurilor economice și politice. Vor crește și investițiile de portofoliu, datorită implicării mai largi a investitorilor străini în procesul de privatizare a proprietății de stat, precum și investițiile de portofoliu în acțiunile întreprinderilor sectorului privat.

Noile credite pe termen mediu și lung: țara va beneficia pe deplin de sprijinul instituțiilor financiare internaționale (acest sprijin fiind însă condiționat de respectarea de către Moldova a memorandumurilor încheiate cu FMI și Banca Mondială). Se are în vedere, în primul rând, obținerea tranșelor rămase din creditele EFF (FMI), SAL-2 (BM), BERD și altele, inclusiv continuarea plasării Eurobond-urilor pe piețele private de capital.

Rezervele valutare oficiale: pe piața valutară nu se așteaptă destabilizări și B.N.M. va continua treptat să-și consolideze rezervele valutare brute, suma cărora va depăși, în 2001, 400 milioane USD. Excepție face doar perioada 1998-1999, când, după cum s-a menționat deja, se vor acutiza constrângerile externe, rezervele valutare micșorându-se cu cca 90 milioane USD în 1999 față de 1997.

Serviciul datoriei: maxima deservirii datoriei externe, care a început în anul 1997, va continua și în 1998-1999, fiind necesare în acest scop (inclusiv pentru amortizări și achitarea dobânzilor) peste 100 milioane de dolari S.U.A.

Bugetul

Volumul produsului intern brut prognozat, evoluția inflației, integrarea economiei naționale în relații economice internaționale tot mai vaste, optimizarea și raționalizarea infrastructurii publice, reforma sistemului fiscal ne permit să presupunem o evoluție stabilă în sectorul bugetar-fiscal.

Ca rezultat al măsurilor întreprinse, deficitul bugetar se va reduce în continuu până la cca 320 milioane lei în anul 2001, adică va alcătui 2,2% din PIB.

Veniturile: evoluția încasărilor veniturilor demonstrează că situația va fi încă destul de dificilă, în special în anul 1998.

Doar începând cu anul 1999 se prevede o majorare treptată la acest capitol, fapt determinat de creșterea economică stabilă în anii 1999-2001.

Cheltuielile: cheltuielile pentru ocrotirea sănătății nu vor suferi schimbări esențiale în sume absolute, deși structura acestor cheltuieli va fi modificată esențial. Modificări neînsemnate vor suporta cheltuielile pentru educație, cultură și sport.

Cheltuielile pentru organele apărării, securității și menținerii ordinii publice vor fi determinate de reformarea activității organelor de forță, care va contribui la optimizarea și raționalizarea cheltuielilor la acest compartiment.

Cheltuielile pentru deservirea datoriei de stat vor depinde de evoluția ei.

Deoarece nivelul deficitului bugetar va fi destul de semnificativ, vor fi atrase noi credite, atât interne cât și externe, pentru finanțarea lui.

Concluzii: pronosticul efectuat presupune, în condițiile unor reforme consecvente și adecvate, diminuarea treptată a tensiunii în sectorul financiar, în special în sectorul bugetar.

Printre momentele-cheie urgente, necesare pentru asigurarea realizării indicatorilor prognozei, pot fi următoarele:

- diminuarea economiei tenebre și corupției în economia națională;
- realizarea reformei fiscale în baza implementării Codului fiscal;
- micșorarea poverii fiscale generale prin eliminarea facilităților fiscale acordate unor ramuri ale economiei și a facilităților individuale; renunțarea la politica economică de degrevare de obligațiunile față de buget;
- introducerea standardelor naționale ale evidenței contabile;
- reformarea sistemului de protecție socială, asistență medicală și învățământ;
- introducerea elementului "plată" pentru prestarea unor servicii publice;
- optimizarea infrastructurii statului;
- asigurarea transparenței achizițiilor publice.

Anexa nr.3

la Programul de activitate a Guvernului Republicii Moldova pentru anii 1998-2001

Măsuri prioritare în activitatea Guvernului

I. Ameliorarea situației în sistemul bugetar

În scopul depășirii situației de criză în sistemul bugetar Guvernul își va concentra eforturile asupra:

- sporirii eficienței colectării veniturilor la buget, în special, prin reducerea și eliminarea decontărilor reciproce, asigurând cu preponderență încasările în numerar;
- drept cheltuieli prioritare se vor considera:
 - plata pensiilor, salariilor (inclusiv a restanțelor) și compensațiilor populației;
 - servirea datoriei de stat;
 - achitarea datoriei creditoare pentru resursele energetice;
 - achitarea plăților pentru medicamente și hrană destinate instituțiilor din sfera socială (spitale, serviciul de urgență, școli speciale etc.).

II. Reforma sectorului energetic

Guvernul va întreprinde măsuri în vederea evitării falimentului financiar al sectorului dat și îl va face atractiv pentru investitori în baza:

- adoptării imediate a cadrului legislativ și normativ privind reglementarea activității sectorului energetic în condițiile economiei de piață;
- demonopolizării, restructurării și privatizării, creării unui mediu competitiv în producerea, transportarea și desfacerea resurselor energetice;
- perfecționării mecanismului de calcul al tarifelor pentru energia electrică, termică și gaze;
- modificării sistemului de înlesniri;
- colectării mai complete a plăților în numerar pentru consumul de resurse energetice de către populație și agenți economici, excluzând decontările reciproce și achitățile în natură.

III. Reforma agrară

Data fiind importanța primordială a sectorului agroindustrial în economia națională și necesitatea majorării eficienței reformelor în acest domeniu, Guvernul va întreprinde măsuri pentru:

- finalizarea reformei funciare;
- crearea pieței funciare în condițiile legilor despre pământ ca obiect de vânzare-cumpărare și altele;
- curmarea, generatoare de economie tenebră, corupție și criminalitate.

IV. Privatizarea

Guvernul va elimina barierele, care împiedică realizarea procesului de privatizare, accentul fiind pus nu doar pe interesele bugetului, dar și pe crearea unui proprietar real, precum și pe atragerea investițiilor.

V. Reforme în sfera socială

Reieșind din necesitatea diminuării afectării sociale, generate de reforme, și luînd în considerare posibilitățile financiare ale statului, Guvernul prevede:

- determinarea minimului de servicii sociale garantate de stat și acordarea lor păturilor devaforizate ale populației;
- realizarea reformei sistemului de pensionare în baza operării modificărilor respective în legislație;
- implementarea formelor alternative de finanțare a serviciilor sociale (ocrotirea sănătății, învățămînt etc.).

Avînd în vedere stringența acțiunilor stipulate și importanța lor vitală pentru stat, Guvernul va asigura transparența privind activitatea desfășurată în vederea modificării cadrului legislativ al mecanismelor economice și măsurilor administrative.

Indicatorii macroeconomici de bază

	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Rata de creștere a PIB real	-30,9%	-1,4%	-7,8%	1,3%	3,0%	4,0%	4,5%	5,0%
PIB nominal (excl. Transnistria), milioane lei	737	6480	7658	8655	9900	11200	12700	14330
PIB nominal, milioane dolari SUA	1167	1443	1665	1873	2017	2145	2286	2451
Export (FOB), milioane dolari	618	739	823	891	981	1089	1220	1354
Export, în procente față de anul precedent		119,5%	111,3%	108,3%	110,1%	111,0%	112,0%	111,0%
Import (FOB), milioane dolari SUA	-672	-809	-1075	-1235	-1284	-1323	-1376	-1458
Import, în procente față de anul precedent		120,4%	132,8%	114,9%	104,0%	103,0%	104,0%	106,0%
Balanța comercială, milioane dolari SUA	-53,9	-70,2	-252,1	-344,0	-303,2	-233,8	-156,0	-104,4
Contul curent, milioane dolari SUA	-82	-95	-188	-296	-294	-217	-143	-76
Investiții directe, milioane dolari SUA	12	64	24	60	80	100	100	110
Noi credite**, milioane dolari SUA	239	189	180	160	170	189	135	110
Amortizarea + deservirea creditelor**, milioane dolari SUA	18	67	53	161	194	235	128	117
Rezervele valutare ale BNM, milioane dolari SUA	179,8	256,4	313,7	365,7	312,8	274,5	329,9	416,9
Venituri ale bugetului public național, inclusiv Fondul Social*	1847	2556	2835	3473	3706	4100	4350	v
în % din PIB		39,4%	37,0%	40,1%	37,4%	36,6%	34,3%	32,0%
Cheltuieli ale bugetului public național, inclusiv Fondul Social*	2347	2993	3418	4165	4056	4480	4750	4900
în % din PIB		46,2%	44,6%	48,1%	41,0%	40,0%	37,4%	34,2%
Balanța bugetului public național, milioane lei*	-500	-437	-583	-692	-350	-380	-400	-320
Deficitul bugetului ca % din PIB	10,6%	6,7%	7,6%	8,0%	3,5%	3,4%	3,1%	2,2%
Rata inflației (la sfîrșit de perioadă)	104,6%	23,8%	15,1%	11,2%	9,0%	8,0%	8,0%	7,0%
Rata inflației (medie)	487,0%	30,0%	24,0%	12,0%	11,0%	9,0%	8,5%	7,5%
Cursul de schimb mediu, lei/1 dolar SUA	4,06	4,50	4,60	4,61	4,91	5,22	5,56	5,85
Aprecierea(+)/deprecierea (-) anuală nominală		-9,8%	-2,2%	-0,3%	-6,0%	-6,0%	-6,0%	-5,0%
Aprecierea(+)/deprecierea (-) anuală reală		+11,7%	+12,6%	+10,9%	+2,5%	+1,5%	+1,5%	+1,7%

* - Conform Statisticii Finanțelor Publice.

** - Se includ creditele FMI, BM, BERD, CEE etc.@ emisiile de Eurobonduri.